

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

**Збірник матеріалів
II-ї Всеукраїнської
науково-методичної конференції**

08 - 10 квітня 2020 року, м. Одеса

У збірнику опубліковано матеріали II-Всеукраїнської науково-методичної конференції «Забезпечення якості вищої освіти», яка проходила 08 - 10 квітня 2020 року на базі Одеської національної академії харчових технологій.

Для педагогічних та науково-педагогічних працівників, докторантів, аспірантів, усіх, хто цікавиться питаннями забезпечення якості вищої освіти.

Рекомендовано до друку Оргкомітетом конференції

Редакційна колегія:

Єгоров Б.В.	- ректор Одеської національної академії харчових технологій, д. т. н., професор (голова редакційної колегії)
Трішин Ф.А.	- проректор з науково-педагогічної та навчальної роботи, к. т. н., доцент (заступник голови редакційної колегії)
Дец Н.О.	- начальник навчального відділу, к.т.н., доцент
Корнієнко Ю.К.	- директор центру дистанційного навчання, к. ф.-м. н., доцент
Кручек О.А.	- начальник відділу контролю якості та сертифікації, к. т. н., доцент
Мураховський В.Г.	- директор Навчально-методичного центру забезпечення якості вищої освіти, к. ф.-м. н., доцент
Сярова А.С.	- методист Навчально-методичного центру забезпечення якості вищої освіти

Оргкомітет II-Всеукраїнської науково-методичної конференції «Забезпечення якості вищої освіти» може не поділяти думку учасників. Відповідальність за зміст і достовірність поданого матеріалу несуть учасники.

4. Кірдан О.Л. Виклики та перспективи розвитку системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти в Україні // О.Л. Кірдан / Проблеми підготовки сучасного вчителя : збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини. - Умань : ВПЦ Візаві, 2017. - Випуск 16. - С. 277 - 283 Режим доступу: <https://dspace.udpu.edu.ua/jspui/handle/6789/7818>.

5. Кірдан О.П. Якість професійної підготовки майбутніх економістів у контексті акредитації освітніх програм та розвитку внутрішньої системи забезпечення якості освітньої діяльності / О.П. Кірдан // Науковий часопис національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. - Випуск 70: збірник наукових праць / М-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова. - Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2019. - С. 122–126. DOI <https://doi.org/10.31392/2311-5491/2019-70.30>.

6. Кращі педагогічні навчальні заклади України. Режим доступу: <http://ru.osvita.ua/vnz/rating/42227/>.

УДК 378:005.6:006.065

СЕРТИФІКАЦІЯ ISO ЯК ШЛЯХ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ: КЕЙС НАЦІОНАЛЬНОГО ФАРМАЦЕВТИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

А.А. Котвіцька, О.І. Назарко

Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна

Питання якості взагалі та освіти зокрема набувають особливого сенсу у швидко мінливому інформаційному суспільстві ХХІ століття. Якість освіти у сьогоденні розглядається у відповідності до викликів часу та є актуальною не лише в українському соціумі, але й у загальноєвропейському освітньому дискурсі.

Так, якість освіти є вагомим показником визначення Індексу розвитку людського потенціалу, який щорічно проводить Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСД). Рівень освіти - міра цивілізації і культури будь-якого суспільства, важливий показник його інноваційного розвитку, який формують заклади вищої освіти.

У ХХІ столітті все більше споживачів віддають перевагу тим університетам, які побудували систему менеджменту якості та вважають її основою своєї роботи. Саме тому актуальним є питання про підтримку системи управління відповідно до викликів часу та вимог стандарту ISO 9001:2015.

Із огляду на вищезазначене, враховуючи стандарти та рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG), заклади вищої освіти України створюють власні внутрішні (локальні) системи управління якістю.

Зазначимо, що за результатами соціологічного дослідження «Запровадження внутрішніх систем забезпечення якості освіти в українських університетах і поточна ситуація та тенденції розвитку», проведеного Міжнародним фондом досліджень освітньої політики (січень 2018, Фініков Т.) лише 22 % університетів, що взяли участь в опитуванні, провели сертифікацію своїх систем управління якістю на відповідність вимогам стандарту ISO 9001.

У Національному фармацевтичному університеті запроваджено сертифіковану систему управління якістю (СУЯ НФаУ) з 2015 року. Система функціональна, динамічна, корегована: тричі пройшла підтвердження наглядовими аудитами (2016, 2017, 2019 рр.) й ресертифікаційним аудитом (2018 р.) та відповідає вимогам стандарту ISO 9001:2015. Університет має структуру з функцією управління якістю - відділ управління якістю та сектор забезпечення якості освіти.

Така модель системи управління якістю НФаУ, побудована у відповідності до стандартів ISO, стала змістовним підґрунтям для розбудови внутрішньої системи забезпечення якості вищої освіти.

Управління якістю в нашому університеті ґрунтується на функціонуванні процесної моделі, здійснюється за циклом PDCA та забезпечується шляхом планування#документування процесів, моніторингу їх результативності за допомогою соціологічних і маркетингових інструментів, використання авторських методик рейтингування кафедр і НПП та впровадження освітніх інновацій навчання персоналу.

Враховуючи процеси інтеграції України до європейського освітнього простору, розвитку інноваційного середовища для реформування освітньої галузі, відповідно до міжнародних стандартів якості *мета роботи* полягає у розкритті можливостей адаптації сертифікованої системи ISO 9001:2015 закладу вищої освіти до розбудови внутрішньої системи забезпечення якості на прикладі досвіду Національного фармацевтичного університету з зазначеного питання.

Змістовна процесна модель університету розроблена за Циклом Демінга-Шухарта (PDCA), що передбачає виконання процесу за регламентованими стадіями (фазами): «плануй-виконуй-перевірй-удосконалюй».

Координацію роботи з підтримки і розвитку СУЯ здійснює відділ управління якістю (ВУЯ). Розглянемо деякі аспекти функціонування такої системи управління.

Р (Plan) У рамках функціонування СУЯ, нами розроблено каскадну систему планування, яка передбачає поступову наскрізну деталізацію планів - від Місії й Політики НФаУ - до планів окремих виконавців. Таке планування включає: Стратегічний план розвитку університету (на 7 років), Цілі НФаУ на навчальний рік (н. р.), Плани діяльності структурних підрозділів/процесів та Індивідуальні плани науково-педагогічних працівників на н. р.

Крім того, для посилення комунікацій в університеті налагоджена алгоритмічна система щомісячного планування роботи з використанням

хмарних технологій, що дозволяє забезпечити поінформованість колективу, узгоджену діяльність та документообіг.

Документообіг НФаУ забезпечується на підставі внутрішніх регламентів: Наставни з управління університетом, Документованих процедур (19), Положень (98), тощо.

Усі внутрішні документи СУЯ підлягають єдиній системі кодування, структуровані та зберігаються на Google-диску відповідно до дерева процесів.

Внутрішні документи описують всі фази кожного процесу - від планування до оцінки визначених показників результативності та напрямів подальшого удосконалення. Таким чином, досягається можливість систематично вимірювати здатність процесів досягати встановлених цілей.

D (Do) Для забезпечення досягнення поставлених цілей і стабільного задоволення потреб та очікувань замовників й інших зацікавлених сторін в університеті застосовуються соціологічні та маркетингові практики, що об'єктивно вважаються інформаційним локусом у роботі зі стейкхолдерами. Щорічно проводиться близько 20 соціологічних і маркетингових досліджень.

Соціологічна інформація - це додатковий ресурс, що дозволяє вийти на більш високий, якісний рівень взаємодії із замовником. Такий інформаційний локус про поточні та майбутні потреби замовників, їхні вимоги й очікування щодо якості освітніх послуг дає можливість для формування та прийняття своєчасних управлінських рішень. А це, в свою чергу, сприяє підвищенню ефективності результатів та формуванню стратегій розвитку НФаУ.

Підтримка СУЯ здійснюється завдяки актуалізації знань, людських ресурсів, компетентностей та обізнаності про особливості системи та доступність інформації, що є однією з вимог стандарту ISO 9001.

Для формування компетентностей з питань управління якістю, для посилення комунікацій між структурними підрозділами в університеті створюються умови для розвитку людського потенціалу. Так, проводиться «Школа супервайзера СУЯ» для осіб, відповідальних за підтримку функціонування системи управління якістю, для завідувачів кафедрами, для керівників структурних підрозділів/процесів НФаУ.

Зазначимо, що серед дієвих механізмів реалізації вимог стандарту ISO 9001:2015 є використання ризик-орієнтованих технологій. З цією метою в університеті розроблено стандартну операційну процедуру «Визначення ризиків в межах СУЯ НФаУ за методикою FME(C)A» (СОП А1-91-196) та використовується SWOT-аналіз.

Поряд із тим, в університеті значна увага приділяється якості забезпечення та підтримці інфраструктури, необхідної для функціонування локальних процесів і для досягнення якості освітньої послуги.

C (Check) Одним з системних інструментів відстеження якості є проведення аудитів різного рівня та спрямування. У НФаУ щорічно проводяться внутрішні та зовнішні аудити. Інноваційним напрямом розвитку

системи внутрішнього забезпечення якості НФаУ стало проведення цільових аудитів, наприклад, із навально-методичної роботи.

Метою проведення внутрішніх аудитів є визначення відповідності функціонування процесу/підрозділу університету встановленим зовнішнім нормативам та внутрішнім вимогам, визначення потенціалу та ресурсів для поліпшення діяльності, виявлення зон діяльності, які потребують коригувальних дій й подальшого вдосконалення роботи.

Фактично, завданням аудитів є виявлення процесів і окремих операцій, реалізація яких пов'язана з ризиком для якості освітніх послуг. Функціонування СУЯ спрямовано на постійне вжиття запобіжних дій і зменшення таких ризиків, що сприяє підвищенню стабільності діяльності закладу та досягненню довгострокового успіху.

А (Act) Для досягнення стратегічних цілей та тактичних задач в університеті постійно здійснюється критичне аналізування системи управління якістю з боку керівництва (ДП А1.3-01-007). Саме цей процес продукує зміни, сприяє усуненню причин відхилення від запланованого для наступного циклу.

Отже, керівництво НФаУ забезпечує наявність ресурсів для підтримки внутрішньої локальної системи управління якістю.

Вважаємо, що провідну роль у мінімізації ризиків задля забезпечення якісної фармацевтичної освіти відіграє дієздатна система управління якістю, яка відповідає стандартам ISO 9001 та рекомендаціям Європейського простору вищої освіти (ESG).

Прогнозований вектор подальшого розкриття СУЯ НФаУ бачимо у подальшій сертифікації процесів за стандартами ISO на основі моніторингу показників результативності процесів системи управління з використанням ризик-орієнтованих технологій, SWOT-аналізу та актуалізації інноваційних напрямів розвитку вищої освіти.

ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДИКИ СИСТЕМНОГО АНАЛІЗУ ПРИ ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІНИ «БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ»

В.І. Булюк, З.М. Сахарова

Особливість дисципліни «Безпека життєдіяльності (далі БЖД) полягає в тому, що вона має за мету не тільки збагатити студентів певним об'ємом знань, а й сформувати вміння розробляти алгоритми поведінки в конкретних надзвичайних ситуаціях. Головне - виховати розуміння, що повсякденне дотримання культури безпеки є необхідною складовою існування самого життя. Сприяти формуванню особистості безпечного типу - це сформувати у студентів навички самостійного оцінювання конкретної ситуації, прийняття та реалізації адекватних рішень у нестандартних умовах. Основою для розвитку цих здібностей є застосування на заняттях проблемно-ситуативного підходу при використанні методики системного аналізу.

**ПЕРЕЛІК ЗВО УКРАЇНИ, ЩО ВЗЯЛИ УЧАСТЬ
У II-ВСЕУКРАЇНСЬКІЙ НАУКОВО-МЕТОДИЧНІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ**

1. Академія рекреаційних технологій і права, м. Луцьк
2. Бахмутський коледж мистецтв ім. І. Карабиця, м. Бахмут
3. Вищий навчальний комунальний заклад Львівської обласної ради «Львівська медична академія ім. А. Крупинського», м. Львів
4. Вінницький торговельно-економічний інститут Київського національного торговельно-економічного університету, м. Вінниця
5. Горлівський інститут іноземних мов Державного вищого навчального закладу «Донбаський державний педагогічний університет, м. Бахмут
6. Державний заклад «Запорізька медична академія післядипломної освіти Міністерства охорони здоров'я України», м. Запоріжжя
7. ДЗ «Луганський національний університет ім. Т. Шевченка», м. Старобільськ
8. Донецький національний медичний університет, м. Краматорськ
9. Донецький національний медичний університет, м. Кропивницький
10. Донецький національний медичний університет, м. Лиман
11. Донецький національний медичний університет, м. Маріуполь
12. Житомирський торговельно-економічний коледж Київського національного торговельно-економічного університету, м. Житомир
13. Запорізький державний медичний університет, м. Запоріжжя
14. Івано-Франківський національний медичний університет, м. Івано-Франківськ
15. Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу, м. Івано-Франківськ
16. Київський національний торговельно-економічний університет, м. Київ
17. Київський національний університет технологій та дизайну, м. Київ
18. Кременчуцький льотний коледж Харківського національного університету внутрішніх справ, м. Кременчук
19. Луцький національний технічний університет, м. Луцьк
20. Маріупольський державний університет, м. Маріуполь
21. Миколаївський коледж Вищого навчального закладу «Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна», м. Миколаїв
22. Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ
23. Національний університет оборони України ім. І. Черняховського, м. Київ
24. Національний університет харчових технологій, м. Київ
25. Національний фармацевтичний університет, м. Харків
26. Одеська державна академія технічного регулювання та якості, м. Одеса
27. Одеський національний політехнічний університет, м. Одеса
28. Одеський національний університет ім. І.І. Мечникова (ОНУ), м. Одеса

- 29.Полтавський національний педагогічний університет ім. В.Г. Короленка, м. Полтава
- 30.Східноукраїнський Національний університет ім. В. Даля, м. Сєверодонецьк
- 31.Тернопільський національний педагогічний університет ім. В. Гнатюка, м. Тернопіль
- 32.Українська інженерно-педагогічна академія, м. Харків
- 33.Українська медична стоматологічна академія, м. Полтава
- 34.Уманський державний педагогічний університет ім. П. Тичини, м. Умань
- 35.Харківська медична академія післядипломної освіти, м. Харків
- 36.Харківський національний медичний університет, м. Харків
- 37.Центральноукраїнський державний педагогічний університет ім. В. Винниченка, м. Кропивницький

Шляхи забезпечення якості освітніх програм: змістовність відображення у публічному просторі процесу їх реалізації	
О.Л. Кірдан, О.П. Кірдан	259
Сертифікація ISO як шлях забезпечення якості вищої освіти: кейс Національного Фармацевтичного Університету	
А.А. Котвіцька, О.І. Назарко	262
Використання методики системного аналізу при викладанні дисципліни «Безпека життєдіяльності»	
В.І. Булюк, З.М. Сахарова	265
Ежекторна холодильна машина на бутані	
І.О. Подмазко, О.С. Подмазко, Н.О. Пішанська	268
Залучення студентів до науково-дослідницької роботи	
В.О. Волчок	270
Сторітеллінг у практиці викладання у ЗВО	
А.К. Д'яконова, Т.В. Стрікаленко	271
Роль емоційно-грального компоненту в навчальному процесі	
А.Л. Цикало, Ю.П. Чухрій	272
Сучасні вимоги до якості вищої освіти	
Т.А. Берегова	273
Практическая работа студентов как основа подготовки высококвалифицированных специалистов на кафедре Технологии вина и сенсорного анализа	
А.Л. Ходаков, О.В. Радионова	275
Методологія формування вибірки експертів для дескриптивного панельного сенсорного дослідження	
О.Б. Ткаченко, Н.В. Каменева, О.О. Тіглова, Т.С. Сугаченко	276
Формування та розвиток особистості студента у сучасній системі вищої освіти	
О.В. Радіонова, О.Б. Ткаченко, Ф.А. Трішин, Г.О. Саркісян	279
Методика викладання Кріогенної техніки: лабораторний практикум	
М.Б. Кравченко	282
Деякі аспекти методики викладання курсу «Програмування мобільних пристроїв» у ВНЗ	
Н.В. Слушна	284
Особливості вивчення методики розробки систем керування з нейрорегуляторами	
О.О. Гурський	285
Актуальні тенденції в дизайні інтер'єру	
С.Є. Польова	286
Вища Школа Педагогічної Майстерності - досвід і професіоналізм	
Я.А. Голінська, Г.Й. Євдокимова	288
Професійна компетентність викладача - ефективна підготовка майбутніх фахівців	
Л.К. Овсянникова, С.С. Орлова	290